

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o riadení nebezpečnosti nebezpečných látok vedúcej k vzniku veľkých havárií“

[KOM(2010) 781 v konečnom znení – 2010/0377 (COD)]

(2011/C 248/24)

Spravodajca: **David SEARS**

Dňa 24. januára 2011 sa Rada rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o riadení nebezpečnosti nebezpečných látok vedúcej k vzniku veľkých havárií“

KOM(2010) 781 v konečnom znení – 2010/0377 (COD).

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala stanovisko 20. mája 2011. Spravodajcom bol pán SEARS.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 472. plenárnom zasadnutí 15. a 16. júna 2011 (schôdza z 15. júna 2011) prijal 146 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 6 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Zhrnutie a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) vždy podporovala návrhy Komisie týkajúce sa právnych predpisov zameraných na zníženie výskytu a zmiernenie možných dôsledkov veľkých havárií. Keďže rozsah pôsobnosti týchto smerníc do značnej miery závisí od iných právnych predpisov EÚ, najmä pokiaľ ide o klasifikáciu a označovanie nebezpečných látok, EHSV súhlasí s tým, že je potrebná nová smernica reagujúca na zmeny vyplývajúce z nedávno prijatého globálne harmonizovaného systému (GHS) klasifikácie a označovania, ktorý vytvorila a navrhla OSN. V predošlom stanovisku ⁽¹⁾ sa uviedli a prediskutovali ťažkosti s tým spojené, ako aj zopár výhod, okrem uľahčenia svetového obchodu.

1.2 EHSV tiež úplne súhlasí s vyjadreným názorom Komisie a väčšiny zainteresovaných strán, že nie sú potrebné žiadne podstatné zmeny. Práve naopak, zmeny majú len minimálne, aby sa nestratili zo zreteľa hlavné ciele týchto dlhodobo zavedených, účinných a silne podporovaných právnych predpisov.

1.3 EHSV sa preto domnieva, že je potrebné kriticky posúdiť, v prípade potreby výrobok po výrobku, či sú zmeny v klasifikácii podstatné vzhľadom na pravdepodobnosť vzniku veľkých havárií. Ak nie sú, a/alebo ak sa by významne zvýšil počet zasiahnutých podnikov a malých a stredných podnikov s nižšou mierou rizika, je potrebné zabezpečiť, aby sa neznižil vplyv tohto návrhu. Platí to najmä pre odvetvie čistiacich prostriedkov, v ktorom nové klasifikácie vyplývajú len v malej miere z bežných skúseností s výrobkami pre domácnosť pri pravidelnom každodennom používaní. V týchto prípadoch by sa tiež mala starostlivo zvážiť prahová hodnota tonáže, najmä

ak je pravdepodobnosť vzniku požiaru alebo výbuchu malá a tovar je balený v menších množstvách určených na maloobchodný predaj.

1.4 Ak suroviny, medzi produkty a hotové výrobky podliehajú viacerým právnym predpisom a tie sa revidujú v rôznych termínoch, je potrebné venovať veľkú pozornosť prechodným obdobiam, aby sa zaistilo, že celkové náklady pre prevádzkovateľov a členské štáty budú minimálne a že sa predíde vzniku nejasností pre všetkých zúčastnených.

1.5 Keďže príslušné orgány zastávajú všeobecný názor, že najdôležitejšie podniky sú v týchto právnych predpisoch zahrnuté, je potrebné vynaložiť všetko úsilie na zlepšenie efektívnosti a účinnosti kontroly a následného hlásenia v týchto prevádzkach a prípadne aj ich príľahlých lokalitách. Netreba sa však spoliehať iba na vyšší počet informácií, ktoré zozbierajú členské štáty a následne ich predložia Komisii. EHSV konštatuje, že súčasná štruktúra systému nezodpovedá svojmu účelu a víta úsilie Komisie dohodnúť sa na zmenách s členskými štátmi, na čích otvorených a včasných informáciách závisí. Ostatné inštitúcie EÚ a poradné orgány EÚ by mali naďalej podrobne preskúmať všetky navrhované zmeny zoznamu príslušných výrobkov a podnikov ešte pred ich prijatím.

1.6 EHSV podporuje poskytovanie relevantných, zrozumiteľných a včasných informácií širokej verejnosti. Aj naďalej bude potrebné poskytovať informácie v tlačenej podobe, aj keď sa čoraz viac využívajú elektronické prostriedky vrátane sociálnych sietí, a to najmä na miestnej úrovni. Všetky organizácie zastupujúce občiansku spoločnosť v blízkosti závodu typu „Seveso“ (či inej výrobnéj alebo skladovacej prevádzky) zohrávajú svoju úlohu pri snahe o predchádzanie všetkým druhom havárií a reakcií na ne, vrátane núdzových situácií pri veľkých haváriách v zmysle definície v smernici o Seveso.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 204 z 9.8.2008.

1.7 Nové návrhy týkajúce sa „environmentálnej spravodlivosti“ sú relevantné iba vtedy, keď je možné preukázať „environmentálnu nespravodlivosť“, pokiaľ ide o nebezpečenstvo veľkých havárií. Pomerne nízky výskyt nehôd nahlásených podľa tejto smernice, najmä pokiaľ ide o podniky nižšieho radu, svedčí o tom, že k takýmto situáciám dochádza zriedka. Je potrebné zverejniť dostupné informácie všetkým zložkám organizovanej občianskej spoločnosti. EHSV sa preto domnieva, že túto požiadavku treba nahradiť modernejším a všeobecne prijatým prístupom k riadeniu informácií o bezpečnosti, ktorý sa opiera o fakty a nevyhnutnú analýzu vplyvu.

1.8 EHSV konštatuje, že čo sa týka uznania a ocenenia osvedčených postupov, EÚ zaostáva za Spojenými štátmi, najmä vzhľadom na procesnú a individuálnu bezpečnosť, a domnieva sa, že toto by prinieslo lepšie výsledky ako niektoré z navrhovaných opatrení.

1.9 EHSV preto podporuje tento návrh, ale navrhuje prehodnotenie počtu bodov s cieľom zabezpečiť, že sa dosiahnu zavedené dlhodobé ciele týchto právnych predpisov, ktoré majú znížiť výskyt a obmedziť dosah veľkých havárií.

2. Úvod

2.1 Smernica o nebezpečných látkach 67/548/EHS prijatá pred viac ako 40 rokmi svedčila o potrebe klasifikácie, označovania a balenia „látok“ – aspoň spočiatku konečného zoznamu prvkov a ich zlúčenín – definovaných ako „nebezpečné“ alebo „rizikové“, v rôznej miere ovplyvňujúce ľudské zdravie, bezpečnosť a životné prostredie. O viac ako 20 rokov neskôr už smernica o nebezpečných prípravkoch 88/379/EHS pokrývala aj „prípravky“ – širší a potenciálne nekonečný zoznam zmesí vytvorených z dvoch alebo viacerých látok v rôznom, ale určenom pomere.

2.2 Tieto dve smernice a mnohé ich ďalšie pozmeňujúce smernice a úpravy na základe technického pokroku poskytujú základ harmonizovaného systému ochrany pracovníkov, spotrebiteľov, výrobcov, obchodníkov, distribútorov a životného prostredia. Okrem toho zabezpečujú v celej EÚ jednotný trh pre príslušné produkty vrátane surovín, medziproduktov a odpadov a hotových výrobkov, ktoré sa uvádzajú na trh. Tieto smernice sú navyše navzájom prepojené so všetkými ostatnými právnymi predpismi EÚ zameranými na ochranu ľudského zdravia, bezpečnosti a životného prostredia. Akékoľvek zmeny v tomto základnom systéme budú pravdepodobne zložité a nákladné pre všetky zainteresované strany.

2.3 V posledných rokoch sa urobili dve takéto zmeny. V roku 2006 prijala Rada nariadenie (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemikálií (REACH), spolu so sprievodnou smernicou 2006/121/ES, s cieľom ďalej pozmeniť smernicu 67/548/EHS a zosúladiť obidva tieto dôležité právne predpisy. V roku 2008 Rada

a Európsky parlament prijali nariadenie (ES) č. 1272/2008 a zaviedli nový globálne harmonizovaný systém (GHS) klasifikácie a označovania chemických látok, ktorý bol výsledkom dlhoročnej práce Organizácie Spojených národov. V mnohých prípadoch to viedlo k zmenám v názvoch, piktogramoch a štandardných spojeniach prisúdených rôznym rizikám a klasifikovaným „látkam“ a „zmesiam“. Skutočné riziká daného produktu alebo procesu pre pracovníkov, distribútorov, spotrebiteľov a širokú verejnosť zostali samozrejme rovnaké.

2.4 V tom čase sa uznalo, že nahradenie zaužívaného, funkčného a efektívneho systému iným by pravdepodobne prinieslo len veľmi malé výhody a určitú možnosť znížiť náklady v medzinárodnom obchode, ktoré by však boli prevážene neporovnateľne vyššími nákladmi na zmenu v regulácii a zabezpečenie jej dodržiavania v EÚ. Technické problémy vyplývajúce zo zavedenia nových klasifikácií a parametrov by boli tiež značné, čo by viedlo k zvýšeniu nákladov na prepracovanie alebo zmeny v rade produktov dostupných pre spotrebiteľov – a so značným rizikom vzniku zmätok v príslušných právnych predpisoch počas prechodných období a aj po ich skončení.

2.5 Tieto problémy sú už zrejmé v návrhu Komisie KOM(2010) 781 v konečnom znení, známom aj ako Seveso III, ktorý ich do určitej miery rieši. Navrhovaná smernica nahrádza existujúce právne predpisy týkajúce sa riadenia „nebezpečenstva veľkých havárií“, v ktorých zohrávajú úlohu „nebezpečné látky“ tak, ako sú definované v týchto právnych predpisoch.

2.6 Tieto právne predpisy sa zaviedli v roku 1982 v smernici 82/501/EHS po havárii v Sevese (ktorá viedla k rozsiahlemu uvoľneniu dioxínov) v roku 1976. Smernica bola upravená v nadväznosti na havárie v Bhopále (závažný únik metylizokyanátu) a v Bazileji (séria požiarov a únikov toxických látok). V roku 1996 ju nahradila smernica Rady 96/82/ES. Po veľkých haváriách v Toulouse (s dusičnanom amónnym), Baia Mare (únik kyanidu) a Enschede (výbuch v továrni na výrobu ohňostrojov) bola táto smernica pozmenená smernicou 2003/105/ES, ktorá stanovuje rad presne vymedzených procesných a oznamovacích povinností pre výrobcov a členské štáty.

2.7 Tento právny predpis by mal vo všeobecnosti mať silný a pozitívny vplyv na bezpečnosť a riadenie výrobných závodov, v ktorých sa používajú, vyrábajú alebo skladujú nebezpečné látky. Vztahuje sa na približne 10 000 výrobných podnikov, z ktorých asi 4 500 sa v súčasnosti zaraďuje do „vyššej úrovne“, t. j. vyžaduje sa od nich prísnejšie hlásenie a kontrola ako od 5 500 podnikov „nižšej úrovne“. Vykonávajú sa pravidelné kontroly. Zaviedli sa celoštátne a celoeurópske ohlasovacie systémy. Systém má veľkú podporu a oceňujú ho všetky zúčastnené strany. Ku katastrofám dochádza naďalej, avšak vďaka tejto legislatíve je ich snáď menej a majú menší dosah na ľudské zdravie a životné prostredie.

2.8 Podľa on-line štatistiky Komisie bolo počas 30-ročnej existencie smernice nahlásených 745 takýchto havárií. Ďalších 42 nehôd bolo nahlásených, ale ešte neboli pridané do verejne prístupnej databázy eMARS⁽²⁾. Hoci štatistiky nie sú ani úplné ani ľahko dostupné, predpokladá sa, že 80 % havárií nahlásili podniky patriace do „vyššej úrovne“, zvyšok pripadá na havárie podnikov určených ako „nižšia úroveň“. Z uvedených hlásení pripadá 35 na členské krajiny OECD, ktoré nie sú v EÚ a ohlásili ich dobrovoľne. Počet nehôd nahlásených za rok bol najvyšší v rokoch 1996 – 2003, odvtedy výrazne poklesol. Nie je jasné, či to môžeme pripísať skutočnému zlepšeniu bezpečnosti v závodoch alebo značnému omeškaniu pri analýze a ohlasovaní nehôd členskými štátmi a následných oneskorených súvisiacich s prekladmi.

2.9 Z týchto kontrol sú vylúčené vojenské zariadenia, havárie spôsobené ionizujúcim žiarením, ťažba minerálov a uhlíkovdŕkov na mori, prevoz odpadu a skládky odpadu, ako aj látky uvedené v časti 3 prílohy 1 tejto smernice.

2.10 Bohužiaľ, rozsah týchto právnych predpisov, pokiaľ ide o akékoľvek nebezpečné látky v rozhodujúcej miere závisí od smernice týkajúcej sa klasifikácie, označovania a balenia látok. Či a do akej miery je konkrétna prevádzka povinná dodržiavať kontroly Seveso, závisí od klasifikácie a tonáže látok používaných, vyrábaných alebo uskladňovaných v tejto prevádzke. Kontroly sú navrhnuté tak, aby sa predišlo „veľkým haváriám“, alebo aby sa ich dosah minimalizoval. Za takého havárie sa pokladajú tie, ktoré zahŕňajú jednu alebo viac z nasledujúcich udalostí: jedno alebo viac úmrtí; zranenie a hospitalizácia 6 alebo viacerých osôb; škoda na majetku v závode alebo mimo neho; evakuácia väčšieho počtu personálu alebo okolia závodu alebo dlhodobé poškodenie okolitého prostredia. Skutočne „veľké havárie“ opísané v bode 2.6, ktoré viedli k zmenám v právnych predpisoch, boli všetky samozrejme rozsiahlejšie a nie sú typickým príkladom bežne ohlasovaných nehôd.

2.11 Zavedenie právnych predpisov GHS teraz vyžaduje zmeny, najmä v tých prílohách smernice, v ktorých sa určuje, či konkrétne triedy havárií a klasifikované „látky“ a „zmesi“ sú alebo nie sú zahrnuté, a to na základe revidovaných klasifikácií nebezpečnosti.

2.12 Vzhľadom na to, že ide o zmeny v definíciách, a nie v skutočných rizikách, a že Komisia nemá v úmysle podstatne zmeniť alebo rozšíriť rozsah pôsobnosti platných právnych predpisov, sa predpokladá, že skutočný prínos pre proces a bezpečnosť pracovníkov, spotrebiteľov alebo životného prostredia bude minimálny. Je preto potrebné kontrolovať náklady a ďalšie vplyvy na prevádzkovateľov a členské štáty, ako aj zabrániť akémukoľvek oslabeniu súčasného zamerania sa na nebezpečnosť veľkých havárií.

3. Zhrnutie návrhu Komisie

3.1 Základom návrhu novej smernice Komisie je článok 191 Zmluvy o fungovaní EÚ. Smernica je určená členským štátom a nadobudne účinnosť 20 dní po uverejnení v Úradnom vestníku EÚ. Smernica 96/82/ES bude zrušená s účinnosťou od 1. júna 2015. Konzultácie so zodpovednými stranami sa uskutočnili. Celkovo došlo k dohode, že nie sú potrebné žiadne zásadné zmeny okrem zosúladenia Prílohy 1 s nariadením (ES) č. 1272/2008.

3.2 Komisia sa však snaží objasniť a aktualizovať niektoré postupy a definície, ako aj zaviesť nové opatrenia, najmä s ohľadom na frekvenciu inšpekcií, obsah politiky jednotlivých prevádzkovateľov pre prevenciu veľkých havárií (MAPP), požiadavky na systém riadenia bezpečnosti (SMS), poskytovanie informácií verejnosti, právo na prístup k environmentálnej spravodlivosti, poskytovanie správ členskými štátmi Komisii, a aj s ohľadom na proces, ktorým sa dopĺňajú Prílohy prostredníctvom delegovaných aktov.

3.3 Komisia uznáva, že hlavné problémy spočívajú v zosúladení existujúcich kategórií „veľmi toxický“ a „toxický“ s novou kategóriou „akútna toxicita 1, 2 a 3“, teraz rozdelených podľa spôsobu expozície (orálne, dermálne a inhaláciou). K dispozícii budú nové a osobitné kategórie havárií spôsobených oxidujúcimi, výbušnými a horľavými látkami vrátane „horľavých aerosólov“. Osobitná zmienka sa bude týkať radu ďalších bežne používaných výrobkov vrátane dusičnanu amónneho a ťažkého vykurovacieho oleja, ktoré sa príležitostne používajú aj ako prekurzory výbušnín.

3.4 Súčasťou tohto návrhu je pracovný dokument útvarov Komisie a posúdenie vplyvu, dve externé posúdenia vplyvov vypracované spoločnosťou COWI A/S (Dánsko, medzinárodná konzultačná skupina) týkajúce sa možných riešení pre celkový návrh a prispôbenie Prílohy 1. Súčasťou návrhu je aj správa od spoločnosti JRC Technical Working Group (TWG) týkajúca sa klasifikačných kritérií na identifikáciu podnikov Seveso. Ďalšie informácie o návrhoch na reformu databázy eMARS boli k dispozícii na vyžiadanie.

3.5 Napriek tomu, že Komisia disponuje väčšími právomocami a povinnosťami, nemalo by to mať dosah na rozpočet Spoločenstva. Posúdenie vplyvov úplne nevyčísluje náklady a prínosy pre členské štáty alebo prevádzkovateľov – ale naznačuje, že by mali byť výrazne nižšie, ako keď sa tieto právne predpisy zaviedli po prvýkrát. Tiež sa uvádza, že náklady sú všeobecne nižšie v porovnaní s nákladmi vynaloženými pri skutočnej havárii. Ako príklad sa uvádza požiar v termináli Buncefield vo Veľkej Británii v roku 2005. Nevyhodnotili sa náklady či skutočná účinnosť niektorých nových návrhov týkajúcich sa verejného prenosu či poskytovania údajov Komisii. V súvisiacich dokumentoch boli preskúmané uplatňovania a predpokladané výsledky súčasných právnych predpisov, avšak neboli zahrnuté do posúdenia vplyvov.

(2) <http://emars.jrc.ec.europa.eu/>.

4. Všeobecné poznámky

4.1 EHSV sa vo svojom stanovisku vyjadril priaznivo ku všetkým vyššie uvedeným smerniciam a rozhodne podporuje návrhy, ktoré sa snažia minimalizovať výskyt a dosah nebezpečnosti veľkých havárií patriacich pod všeobecné označenie smerníc Seveso I, II a teraz III. Podporuje teda nový návrh, jeho zvolený právny základ a voľbu nástroja. Existujú však určité obavy týkajúce sa primeranosti a pravdepodobného účinku návrhu v prípadoch, keď niektoré ustanovenia jasne prekračujú rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie želaných cieľov.

4.2 EHSV podporuje cieľ „globálne harmonizovaného systému“ (GHS) „klasifikácie, balenia a označovania chemických látok“, tak ako ich vymedzila OSN, s cieľom podporiť svetový obchod a pomôcť menej rozvinutým ekonomikám v ich úsilí chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov a spotrebiteľov.

4.3 EHSV však v súvislosti s uvedenými aspektmi uviedol v predchádzajúcom stanovisku uverejnenom v Ú. v. EÚ C 204, 9.8.2008, s. 47 niekoľko upozornení. Mnohé z nich by sa mohli vzťahovať na akýkoľvek proces medzinárodnej alebo v tomto prípade globálnej harmonizácie, hoci aj s dobrým úmyslom, keď jeden dobre fungujúci systém nahradí iný v mene vyššieho dobra, t. j. na uľahčenie svetového obchodu. Môže sa stať, že vzrastie byrokracia a náklady. Môžu sa oslabiť dobre zavedené postupy a definície. Možno sa zredukujú základné ciele. Môže sa stať, že výrobné a marketingové praktiky si budú vyžadovať revíziu, ktorá pohltí značné náklady a nebude prínosom pre zamestnancov alebo spotrebiteľov. Je pravdepodobné, že každý postihnutý právny predpis prinesie zmätok na všetkých úrovniach počas nevyhnutného prechodného obdobia, ako aj po ňom. Je možné, že výhody, ak sa vôbec budú dať určiť, budú nepatrné alebo žiadne a dodatočné náklady nebudú opodstatnené.

4.4 Mnohé z uvedených pripomienok sa zohľadnili pri príprave tohto návrhu, najmä s takmer jednoznačnou zhodou v tom, že žiadne zásadné úpravy nie sú potrebné, čo sa týka zamerania, rozsahu a všeobecného uplatnenia existujúcich právnych predpisov, okrem revízie Prílohy I v súlade s novými definíciami pre klasifikáciu, označovanie a balenie nebezpečných chemických látok, od ktorých tento právny predpis závisí.

4.5 Bohužiaľ, niekoľko problémov zostáva. O niektorých z nich sa rokovalo počas konzultácií, v tomto dokumente sa nimi však nezaobráme. Ostatné námietky všeobecnej povahy sa celkom vytratil.

4.6 EHSV mimoriadne ľutuje, že prijatie celosvetovo prerokovaného, v podstate jednojazyčného GHS viedlo k strate významu zaužívaných kľúčových slov, napr. „látka“, ktoré teraz môže zahŕňať „prípravky“ a „zmesi“, že významovo sa tieto dve slová pokladajú za rovnaké, čo neplatilo v smernici o všeobecných prípravkoch a že doposiaľ nebola snaha potvrdiť, že tri pojmy – v angličtine a niektorých ďalších jazykoch EÚ – „chemický“ (ako podstatné meno), „chemická látka“ a „látka“ sú v právnych predpisoch EÚ synonymné, a to napriek rôznym

použitiam a pripísaným významom. V niektorých prípadoch je potrebné vysvetliť, že neexistujú žiadne „nechemické“ látky. Odkazy na „M-factors (multiplikačné faktory) alebo „R & S phrases“ (upozornenia na riziká a bezpečnostné pokyny) majú opäť zmysel iba v jednom jazyku a môžu predstavovať problémy pri preklade do ďalších jazykov.

4.7 Ide teda o premárnenú príležitosť vytvoriť glosár kľúčových pojmov vo všetkých jazykoch EÚ, ako sa už navrhovalo, čo je nevyhnutné, pretože právne predpisy prechádzajú do nových oblastí, ktoré ovplyvňujú rovnakú skupinu výrobkov – napríklad na obmedzenie možnosti použitia výbušných prekurzorov teroristami – rovnako ako rokovania s prekrývajúcimi sa a navzájom pôsobiacimi horizontálnymi a vertikálnymi právnymi predpismi, napríklad REACH, priemyselné emisie, kvalita vody a OEEZ s produktovo špecifickými právnymi predpismi týkajúcimi sa rozpúšťadiel, čistiacich prostriedkov, kozmetiky, aerosólov, hnojív a pesticídov.

4.8 Podobná pripomienka platí aj pri navrhovaných postupoch na zmenenie príloh, ktoré v podstate slúžia na zvýšenie alebo zníženie počtu výrobkov, a preto aj prevádzok, ktoré podliehajú týmto právnym predpisom, pričom Komisia koná samostatne prostredníctvom „delegovaných aktov“. Tie budú vyžadovať jasne spísané pokyny, prijateľné pre všetky zainteresované strany. Je potrebné vytvoriť ich. Pre tieto rozhodnutia sa musí v plnej miere stanoviť vedecký základ a starostlivo dodržiavať všetky vopred dohodnuté postupy. V prípade výzvy Európskeho parlamentu alebo Rady by mala byť povinná kompletná preverka ostatnými inštitúciami EÚ a poradnými orgánmi. Tiež by sa malo vytvoriť ustanovenie na podanie námietok jednotlivými členskými štátmi alebo inými zainteresovanými stranami.

4.9 Toto sa týka aj rozsahu pôsobnosti tohto návrhu. Smernica Seveso II sa vzťahuje na približne 10 000 konkrétne menovaných podnikov v celej EÚ. Zhruba na polovicu z nich sa tiež vzťahuje novoprijatá smernica o priemyselných emisiách, ktorá nahrádza IPKZ, ktorá bude platiť pre celkovo 50 000 prevádzok. Takzvané „podniky Seveso“ zahŕňajú výrobu chemických látok, rafináciu ropy, spotrebný tovar a ďalšiu následnú výrobu a niektoré prevádzky na spracovanie odpadov. Zdá sa, že medzi príslušnými orgánmi v členských štátoch existuje dohoda, že súčasná definícia zachytáva pomerne dobre prevádzky, v ktorých môže dôjsť k veľkým haváriám. Isteže sú uvedené všetky dôležité prevádzky. Všetky zvýšenia úrovne klasifikácie výrobkov, aby sa splnili požiadavky GHS, avšak bezo zmeny skutočných zásadných hrozieb, iba pridávajú menšie prevádzky bez zmenšenia skutočných rizík, alebo sa bez dostatočného zdôvodnenia zvýši počet prevádzok klasifikovaných ako vyššie riziko. Existujú konkrétne obavy v prípade čistiacich materiálov, kde by sa mal z dôvodu zmeny v definícii pridať značný počet prevádzok nižšej úrovne. Vzhľadom na to, že podľa štatistiky Komisie, ako je uvedené vyššie, nepredstavuje 5 500 závodov nižšej úrovne viac ako 5 až 10 nahlásených nehôd za rok, nevyzerá to tak, že je to prioritná oblasť pre regulačnú činnosť. Naozaj, oznámenie havárie každých 500 až 1 000 rokov pre ktorýkoľvek podnik Seveso nižšej úrovne (alebo dokonca jedna nehoda každých 100 až 200 rokov pre vyššiu úroveň podnikov Seveso) naznačuje, že väčšie osobné riziká existujú doma alebo na ceste do práce – aj keď tie samozrejme majú zriedkavo závažný následný vplyv na ostatných alebo sa nepovažujú za závažné zo strany regulačných orgánov alebo verejnosti

celkovo. Zaistiť, aby zodpovední odborníci na malé a stredné podniky poznali zákon a dodržiavali ho a aby v prevádzkach prebiehali pravidelné kontroly príslušnými orgánmi, znamená prudko klesajúce výnosy. V čase znížených rozpočtov a obmedzených ľudských zdrojov by to mohlo zvýšiť pravdepodobnosť vážnych nehôd niekde inde.

4.10 EHSV preto dôrazne žiada, aby sa zachovalo pôvodné zameranie smerníc na odstránenie nebezpečenstva alebo minimalizáciu dosahu veľkých havárií, ako boli definované. Treba rázne odmietnuť každé rozhodnutie oslabiť tento vplyv prostredníctvom zavedenia nového GHS klasifikácie, označovania a balenia nebezpečných látok alebo prostredníctvom zmien miestnych a celoeurópskych systémov hlásenia. Vyžaduje si to starostlivé zváženie nielen pri obmedzeniach novej klasifikácie, ale aj čo sa týka tonáže uskladnených produktov. Pokiaľ ide o tovary zabalené v menšom množstve na maloobchodný predaj a o prípady, keď je malá pravdepodobnosť vzniku požiaru alebo výbuchu, sa riziko veľkej havárie – v zmysle jej definície – výrazne zníži.

4.11 Výbor tiež konštatuje, že tento návrh osobitne a správne vylučuje také nehody ako nedávnu explóziu na vrtnej plošine v Mexickom zálive, ktorá si možno bude vyžadovať nové právne predpisy, a únik „červeného kalu“ v Maďarsku, pre ktorý aspoň teoreticky platila smernica o odpade z ťažobného priemyslu z roku 2006. Samozrejme je nevyhnutná riadna implementácia a kontrola na štátnej úrovni, bez ohľadu na právne predpisy na úrovni EÚ.

5. Konkrétne pripomienky

5.1 EHSV berie na vedomie, že podľa mnohých z uvedených smerníc sa na výrobcov a členské štáty vzťahujú ohlasovacie požiadavky s odlišnými časovými rámcami. Rozšírenie frekvencia a prehĺbenie podrobnosti hlásenia bez jasného dôkazu o pozitívnom účinku by zvýšilo záťaž pre všetkých zúčastnených. Centrálné zhromažďovanie údajov, či už v Bruseli alebo inde, prehĺbi problémy súvisiace so zachovaním kvality údajov a prípadne aj s ich dôvernosťou.

5.2 Vzťahuje sa to aj na novú požiadavku pre podniky poskytnúť informácie o susedných prevádzkach, aby sa zabránilo domino efektom v príľahlých lokalitách, ktoré môžu, ale nemusia patriť do pôsobnosti týchto právnych predpisov. Nie je jasné, ako to riešiť v súlade s právnymi predpismi EÚ o hospodárskej súťaži. Je to však určite relevantné pre vypracovanie miestnych plánov reakcie na núdzové situácie a v tomto smere má plnú podporu EHSV.

5.3 Požiadavka, aby prevádzkovatelia vypracovali správy vrátane dôkazov o tom, že podniková kultúra sa zameriava

na bezpečnosť, vznikla v nadväznosti na haváriu v Spojených štátoch spojenú s katastrofou raketoplánu a nedávnu veľkú haváriu v Texase a Mexickom zálive, kde ako vyplynulo z retrospektívnych správ, údajne takáto kultúra chýbala. Ide však o subjektívne komentáre, ktoré sa ťažko hodnotia alebo kvantifikujú. Poskytovanie pravidelných a zmysluplných hodnotení vopred by v súčasnosti predstavovalo problém pre príslušné orgány vo väčšine členských štátov. Tento návrh bol preto zamietnutý na zasadnutí expertov na bezpečnosť v Ispre v roku 2010 a nie je jasné, prečo bol opätovne predložený v súčasnom návrhu.

5.4 EHSV by celkovo uprednostnil, aby sa ohlasovacie požiadavky udržiavali na realistickej, zmysluplnej, porovnateľnej a presaditeľnej úrovni vo všetkých členských štátoch, s maximálnym úsilím o cezhraničnú výmenu najlepších postupov. Výbor ľutuje hlavne to, že časti s názvom Ponaučenia zo 745 on-line správ, ktoré sú v súčasnosti k dispozícii v databáze eMARS, sú zvyčajne prázdne a že zvyšok políček na zaškrtnutie poskytuje málo užitočných informácií napriek tomu, že sa ponúkajú širokej verejnosti, ako aj expertom na bezpečnosť, ako hlavný zdroj relevantných údajov. Niektoré údaje, napríklad o rozdelení havárií pripadajúcich na podniky „vyššej“ a „nižšej“ úrovne zjavne neboli zozbierané systematicky, takže je ťažké hodnotiť efektivitu jednotlivých zložiek právnych predpisov a opatrení požadovaných na štátnej úrovni. EHSV preto víta snahu Komisie dohodnúť sa s členskými štátmi dohodli na nových normách hlásenia, a verí, že sa vyčlenia dostatočné prostriedky na to, aby sa systém mohol využívať na svoj pôvodný účel.

5.5 EHSV si tiež kladie otázku, prečo sa požiadavky na hlásenia na dvoch úrovniach prevádzkovateľov definovaných objemom a klasifikáciami nebezpečnosti látok vyrábaných, používaných alebo skladovaných na mieste líšia s ohľadom na potrebu politiky prevencie veľkých havárií (MAPP) a následný systém riadenia bezpečnosti (SMS) a správu o bezpečnosti. Vzhľadom na to, že MAPP má malú hodnotu bez SMS, sa EHSV domnieva, že sa má táto požiadavka vzťahovať rovnako na všetky podniky uvedené v tejto smernici. Zvláštne požiadavky na podniky nižšej úrovne by však mali byť viac prispôbené na výrazne znížené riziko výskytu veľkej havárie.

5.6 EHSV poznamenáva, že návrhy na poskytovanie informácií verejnosti boli značne rozšírené, aj keď nie vždy je jasné prečo. „Školy a nemocnice“ sú špeciálne označené v jednom odseku – ale nie je jasné, či boli definované na vzdelávacie účely, ako prevádzky, ktoré zamestnávajú alebo obsahujú veľké množstvo jednotlivcov, ktoré si vyžadujú osobitné evakuačné plány a odbornú prípravu, alebo ako kľúčové zdroje v prípade núdze. Je potrebné to vysvetliť, aby zodpovední prijali vhodné opatrenia.

5.7 Vo všetkých týchto prípadoch by mala byť požiadavka, aby boli poskytnuté informácie relevantné, zrozumiteľné a včasné na určitý účel. Elektronické doručenie bude slúžiť niektorým odvetviam spoločnosti, ale iným nie. Tlačené informácie budú ešte dlho potrebné. Nové formy komunikácie, ako je používanie cielených e-mailov, sociálnych sietí, a dokonca aj Twitter®, by sa mohli preskúmať na miestnej úrovni v rámci plánov na riešenie špecifických núdzových situácií.

5.8 Nakoniec Komisia pridáva nový článok, aby zaistila, že „environmentálna spravodlivosť“, pojem, ktorý sa objavil v Spojených štátoch v roku 1980 a vychádza z hnutia za občianske práva, ktoré sa sformovalo o 20 rokov skôr, keď farba, chudoba a nedostatok občianskych práv, a preto zrejmy nedostatok „spravodlivosti“ spolu úzko súviseli. Rovnaké zásady boli zapracované do Aarhuského dohovoru z roku 1998. Nariadenie, ktorým sa ustanovujú povinnosti inštitúcií EÚ, bolo prijaté v roku 2006. EHSV v sprievodnom stanovisku zverejnenom v Ú. v. EÚ C 117, 30.4.2004, s. 52 návrh podporil, ale vyjadril obavy z úzkej definície „organizácií podporujúcich

ochranu životného prostredia“. Pri ochrane životného prostredia na miestnej, regionálnej, štátnej a európskej úrovni zohrávajú dôležitú rolu aj „ďalšie neziskové organizácie, ako sú odbory, sociálno-ekonomické a socio-profesijné organizácie, združenia spotrebiteľov atď.“. Tento názor ostáva v platnosti aj v súčasnosti so všetkými prvkami organizovanej občianskej spoločnosti celkom správne zapojenými do tvorby zasvätených rozhodnutí v otázkach týkajúcich sa týchto právnych predpisov a do zabezpečenia, aby sa riadne ochránilo zdravie a bezpečnosť pracovníkov a okolitej širokej verejnosti v prípade, že skutočne dôjde k veľkej havárii. Podľa on-line správ Komisie o implementácii nariadenia z roku 2006 sa pomerne malý počet zaznamenaných žiadostí o informácie týkal skôr prebiehajúcej paneurópske kampane ako konkrétnych problémov prevádzok. Preto nie je jasné, prečo bola pri tejto príležitosti pridaná táto konkrétna požiadavka, napríklad namiesto návrhov vymeniť, uznať a odmeniť to najlepšie z praxe. Ide o oblasť, v ktorej EÚ výrazne zaostáva za Spojenými štátmi, a v ktorej by bolo možné dosiahnuť skutočné zvýšenie procesnej a osobnej bezpečnosti v súlade s deklaroványmi cieľmi tohto návrhu.

V Bruseli 15. júna 2011

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON
